

DOI 10.31392/NPU-nc.series15.2021.12(144).36
УДК 378.147:799.31:355 (043.3); 799.3

Шемчук В. А.,
кандидат педагогічних наук,
начальник науково-дослідного відділу розвитку фізичного виховання, спеціальної фізичної підготовки і
спорту Навчально-наукового інституту фізичної культури та спортивно-оздоровчих технологій
Національного університету оборони імені Івана Черняхівського,
Мудрик В. Г.,
кандидат технічних наук,
доцент кафедри бойового та логістичного забезпечення оперативного факультету
Національної академії Національної гвардії України,
Матевєєв А. Ю.,
старший науковий співробітник відділу впровадження інноваційних технологій та технічного
супроводження навчального процесу
Навчально-наукового центру підготовки офіцерів для Багатонаціональних штабів
Національного університету оборони імені Івана Черняхівського,
Бородін С. В.,
старший викладач кафедри вогневої підготовки Національної академії Національної гвардії України,
Гунбіна С. Я.,
викладач кафедри фізичної підготовки та спорту Національної академії Національної гвардії України,
Кравченко О. В.,
викладач кафедри фізичної підготовки та спорту Національної академії Національної гвардії України,

СУТНІСНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ, ЯКІ СПЕЦІАЛІЗУЮТЬСЯ В ПРИКЛАДНІЙ СТРІЛЬБІ ДО ЗМАГАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Відповідно до результатів моніторингу Інтернет-ресурсів, а також аналізу науково-методичної, спеціальної та довідкової літератури встановлено, що питанням визначення передумов формування готовності здобувачів вищої освіти вищих військових навчальних закладів (ВВНЗ), закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання (ЗВОСУН) інституції сектору безпеки і оборони України (СБОУ), які спеціалізуються у практичній стрільбі до змагальної діяльності – присвячено недостатню кількість науково-методичних праць, що потребує подальших наукових розвідок та підкреслює актуальність і практичну складову обраного напряму дослідження. Головною метою дослідження є визначення сутності та структури готовності курсантів (здобувачів вищої освіти) ВВНЗ, ЗВОСУН інституцій СБОУ, які спеціалізуються у практичній стрільбі до змагальної діяльності. Під час теоретичного дослідження були використані наступні методи: аксіоматичні, ідеалізації, історичні і логічні, сходження від конкретного, формалізації, тощо. В результаті дослідження нами визначені сутнісні характеристики готовності курсантів ВВНЗ, ЗВОСУН інституцій СБОУ, які спеціалізуються у практичній стрільбі до змагальної діяльності – особистісне утворення, яке формується шляхом цілеспрямованого та акцентованого педагогічного впливу на формування у спортсменів (курсантів ВВНЗ, ЗВОСУН) готовності до захисту України та підняття престижу українського спорту на міжнародній арені, до успішної змагальної діяльності у складних психофізичних умовах (виконання завдань за призначенням у різних умовах службово-бойової, оперативної діяльності) та забезпечує поєднання ними знань про зміст та структуру системи багаторічної підготовки атлетів у обраному виді спорту (професійно-прикладної діяльності) та вимог цієї діяльності до рівня всебічної підготовленості спортсменів, сформованих ключових і суміжних компетентностей навчально-тренувальної та змагальної діяльності (професійної діяльності в екстремальних умовах) зі сформованими та усвідомленими ними в процесі розвитку потребами і потенційними можливостями.

Ключові слова: багаторічна підготовка, готовність, курсанти, перенесення навичок, практична стрільба, прикладні навички, професійні компетентності, сутність та структура

Shemchuk Vadym, Mudryk Vadym, Matvieiev Andrii, Borodin Serhii, Hunbina Svitlana, Kravchenko Olha. The Essence and Structure of the Formation of readiness of students of Higher Education Institutions that Specialize in applied shooting for competitive activities. According to the results of monitoring of Internet resources, as well as analysis of scientific and methodological, special and reference literature, it is established that the issue of determining the prerequisites for the formation of readiness of cadets of higher military educational institutions (HMEI), institutions of higher education with specific learning conditions (HESLC) institutions of the security and defense sector of Ukraine (SDSU), who specialize in practical shooting to competitive activity – is devoted to the insufficient number of scientific and methodological works, which requires further scientific research and emphasizes the relevance and practical component of the chosen area of research. The main purpose of the study is to determine the nature and structure of readiness of cadets (graduates) HMEI, HESLC institutions SDSU, which specialize in practical shooting for competitive activities. During the theoretical research the following methods were used: axiomatic, idealizations, historical and logical, convergence from the concrete, formalization, etc. As a result of scientific research, we have identified the essential characteristics of the readiness of cadets HMEI, HESLC SDSU institutions that specialize in practical shooting for competitive activities – personal education, which is formed by purposeful and focused

pedagogical influence on the formation of athletes (cadets HMEI, HESLC) readiness to defend Ukraine and raise the prestige of Ukrainian sports in the international arena, to successful competitive activity in difficult psychophysical conditions (performance of tasks on purpose in various conditions of service-combat, operational activity) and provides them with a combination of knowledge about the content and structure of the system of long-term training of athletes in the chosen sport (professional and applied activities) and the requirements of this activity to the level of comprehensive training of athletes, formed key and related competencies of training and competitive activities (professional activity in extreme conditions) with the needs and potential opportunities formed and realized by them in the process of development.

Keywords: long-term training, readiness, cadets, transfer of skills, practical shooting, applied skills, professional competencies, essence and structure

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Формування професійних компетентностей здобувачів вищої освіти, зокрема курсантів вищих військових навчальних закладів (ВВНЗ), закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання (ЗВОСУН) інституцій сектору безпеки і оборони України, які спеціалізуються у практичній стрільбі до змагальної діяльності є важливою інтегральною характеристикою, від якої залежить рівень їхньої професійної (службової, індивідуальної) підготовленості особового складу. Це безсумнівно забезпечує ефективність виконання ними завдань за призначенням. У свою чергу, відмінна практична підготовленість у використанні різних зразків стрілецької зброї під час виконання завдань за призначенням є важливою складовою фахової компетентності представників інституцій сектору безпеки і оборони України (СБОУ) і є пріоритетним напрямом наукових досліджень. Використання новітніх педагогічних моделей (технологій, методик) із акцентованим використанням засобів службово-прикладних видів спорту, зокрема практичної стрільби [1, 2] в освітньому процесі майбутніх офіцерів інституцій СБОУ – забезпечує набуття ними важливих професійних компетентностей, які необхідні для виконання функціональних обов'язків на первинних офіцерських посадах у бойових підрозділах «силових структур України». Дослідження виконано відповідно до планів науково-дослідної роботи: науково-дослідного відділу розвитку фізичного виховання, спеціальної фізичної підготовки і спорту Навчально-наукового інституту фізичної культури та спортивно-оздоровчих технологій Національного університету оборони імені Івана Черняхівського; кафедри бойового та логістичного забезпечення оперативного факультету Національної академії Національної гвардії України, відділу впровадження інноваційних технологій та технічного супроводження навчального процесу Навчально- наукового центру підготовки офіцерів для Багатонаціональних штабів Національного університету оборони імені Івана Черняхівського, а також профільних кафедр ЗВОСУН, ВВНЗ відповідно до договорів про міжкафедральну співпрацю (сумісний ініціативний науковий проєкт «Практик», 2020-2021 р.р.).

Аналіз останніх досліджень і публікацій у обраному напрямі наукової розвідки дозволив визначити низку учених: А. Кондруха [3], О. Моргунова, О. Ярещенка, О. Хацаюка [4], V. Fedorov, O. Piskunova [5] та інших фахівців (О. Бойка, В. Довбаха, С. Львовича, О. Зінченка, О. Петрова), які у своїх працях висвітлили актуальні питання організації системи багаторічної підготовки атлетів, які спеціалізуються в практичній стрільбі. Заслужують уваги роботи провідних учених і практиків: В. Федорова, А. Бальви, П. Пістряка [6], В. Волошина [7], М. Логачева [8] та інших фахівців (О. Гаркавого, О. Корнієнка, О. Маркова, О. Пилипця, Ю. Самсонова) – у яких розкрито актуальні питання формування готовності курсантів ВВНЗ, ЗВОСУН інституцій СБОУ до застосування табельної вогнепальної зброї (інших зразків вогнепальної зброї) у різних умовах службово-бойової (оперативної) діяльності. Не менш цікавими, виконаними на високому науково-методичному рівні є напрацювання учених: А. Кондруха [9], Н. Ковшова, Д. Медведева, Є. Шестопалова [10], D. Sadowska, J. Krzepota, A. Klusiewicz [11], І. Виноградського, Р. Грибовського [12] та інших фахівців зазначеного вище напрямку (Ю. Бріскіна, Г. Васюкова, А. Корха, А. Кривцова, В. Пяткова) – у яких визначаються високо-функціональні (ефективні) педагогічні технології, що забезпечують формування професійних компетентностей у представників різних груп населення, які спеціалізуються у кульовій та стендовій стрільбі тощо. Враховуючи результати моніторингу Інтернет-ресурсів (аналізу науково-методичної, спеціальної та довідкової літератури) встановлено, що питанням визначення передумов формування готовності здобувачів вищої освіти вищих військових навчальних закладів (закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання) інституцій СБОУ, які спеціалізуються у практичній стрільбі до змагальної діяльності – присвячено недостатню кількість науково-методичних праць, що потребує подальших наукових розвідок та підкреслює актуальність і практичну складову обраного напрямку дослідження.

Мета статті. Головною метою дослідження є визначення сутності та структури готовності курсантів (здобувачів вищої освіти) ВВНЗ, ЗВОСУН інституцій СБОУ, які спеціалізуються у практичній стрільбі до змагальної діяльності.

Для досягнення мети дослідження планувалося вирішити наступні завдання:

- провести моніторинг Інтернет-ресурсів, а також аналіз спеціальної науково-методичної (довідкової літератури) у напрямі організації системи багаторічної підготовки спортсменів, які спеціалізуються в практичній стрільбі;
- здійснити аналіз спеціальної та довідкової літератури у яких розкриваються актуальні питання формування готовності курсантів ВВНЗ, ЗВОСУН інституцій СБОУ до застосування табельної вогнепальної зброї (інших зразків вогнепальної зброї) у різних умовах службово-бойової (оперативної) діяльності;
- визначити ефективні педагогічні технології, що забезпечують формування професійних компетентностей у представників різних груп населення, які спеціалізуються у кульовій, стендовій стрільбі та спортивному.

Методи дослідження. В процесі дослідно-аналітичної роботи були використані наступні методи дослідження: аксіоматичні, ідеалізаційні, історичні і логічні, сходження від конкретного, формалізаційні, тощо. Крім цього було використано власний досвід організації системи багаторічної підготовки спортсменів, які спеціалізуються в практичній стрільбі, а також досвід бойових дій.

Виклад основного матеріалу дослідження. Теоретичне дослідження організовано у два етапи (грудень 2020

р. – березень 2021 р.). До початку дослідження було створено науково-дослідну групу у складі: В. Шемчук, В. Мудрик, А. Матвеев, С. Бородин, С. Гунбіна, О. Кравченко, О. Хацаюк (провідні учені та практики у обраному напрямі наукової розвідки). Упродовж першого етапу (грудень 2020 р. – січень 2021 р.), членами науково-дослідної групи (НДГ) здійснено моніторинг Інтернет-джерел, а також аналіз науково-методичної, спеціальної (довідкової) літератури у обраному напрямі дослідження. Відповідно до отриманих результатів, встановлено, що основними інтегральними показниками високої спортивної кваліфікації (рівня розвитку професійних компетентностей) атлетів, які спеціалізуються в прикладній стрільбі є успішне виконання ними: змагальних вправ (ураження цілей відповідно до положення про змагання); висока швидкість та влучність пострілів; ефективне та стабільне ураження рухомих цілей; ефективна техніка та тактика ведення вогню; уміння контролювати рівень фізичного напруження (прогресування утоми); уміння контролювати кількість пострілів та залишку боеприпасів; стабільність та надійність пострілів; знання основ балістики; урахування погодних умов та оточуючого середовища; уміння утримувати заданий темп стрільби, тощо.

Для діагностики рівня сформованості зазначених вище професійних компетентностей низкою провідних учених [4, 5, 7, 9] рекомендується використовувати наступні методи вимірювання: відеоаналіз, розрахунковий метод, експертний метод, візуальна реєстрація, акустичний метод, метод кваліметрії тощо. Крім цього для атлетів, які спеціалізуються у прикладній стрільбі важливим є рівень сформованості технічної, тактичної та фізичної (спеціальної фізичної) підготовленості. У динаміці другого етапу теоретичного дослідження (січень – березень 2021 р.) враховуючи результати отримані наприкінці першого етапу, а також відповідно до результатів попередніх досліджень [3, 6, 8], членами НДГ здійснено визначення сутності та структури готовності здобувачів вищої освіти (на прикладі курсантів: Навчально-наукового інституту фізичної культури та спортивно-оздоровчих технологій Національного університету оборони імені Івана Черняхівського; Національної академії Національної гвардії України та Харківського національного університету внутрішніх справ), які спеціалізуються у практичній стрільбі до змагальної діяльності. Аналізуючи низку наукових робіт провідних учених: М. Карбуза, М. Костюкевича, С. Шинкарьова, О. Хацаюка, А. Цини – членами НДГ встановлено сутність поняття «підготовка». Зокрема, на думку І. Гавриша [14], означений термін невід’ємно пов’язаний із фаховою (професійною) освітою і ґрунтується на збалансованій системі безперервного навчання та збагачує поняття «готовності». У свою чергу, в зазначених обставинах підготовка до професії розглядається як процес формування готовності до неї, а «готовність» виступає результатом професійної підготовки. Таким чином, «професійна підготовка» здобувачів зазначеної вище категорії, які спеціалізуються у практичній стрільбі – є системою прикладного навчання, яка забезпечує формування необхідних ключових компетентностей, які необхідні для досягнення високих показників у змагальній діяльності тощо. Аналітичний огляд сучасних концепцій провідних учених (Е. Єрьоменка, В. Івченка, В. Кашуби, І. Луценко, В. Твердохліба) у напрямі підготовки висококваліфікованих атлетів, які спеціалізуються у кульовій, стендовій стрільбі та спортингу – надає нам підстави для усвідомлення поняття «професійної компетентності» спортсменів, які спеціалізуються в практичній стрільбі як особистісного утворення, яке проявляється у їх спроможності та вправності до виконання змагальних вправ відповідно до встановлених «Правил змагань» (відповідного положення про змагання). Враховуючи вище викладене, вважаємо, що базовим підґрунтям до ефективної змагальної діяльності є динамічне поєднання теоретичної і практичної готовності до її здійснення. Таким чином, поняття «готовність» – є стійким станом доведеного, а «готовий» враховуючи трактування відповідної довідкової літератури – «це той, хто зробив необхідне приготування до чого-небудь; перебуває в стані, наближеному до чого-небудь; заздалегідь продуманий, складений, підготовлений; набув досвіду тощо» (І. Білодід [15]).

На сьогодні педагогічна наука розрізняє низку підходів у напрямі дослідження проблематики готовності індивіда до професійної діяльності, що є доцільним для урахування побудови майбутньої моделі підготовки висококваліфікованих атлетів, які спеціалізуються в практичній стрільбі в умовах ВВНЗ, ЗВОСУН, а саме:

- змішаний (П. Рибалко, Ю. Самсонов, О. Хацаюк, В. Шемчук, О. Ярещенко), акумулює у собі поєднання різних педагогічних практик (концепцій) та підходів;
- креативний (М. Ілляхова, Ю. Вербиненко, В. Лозовецька, П. Мацепура, Г. Штельмах), готовність до фахової діяльності трактується як здатність до творчості, фахова майстерність розглядається як творчість;
- персоналістичний (М. Граб, Л. Дуждікова, В. Мосійчук, Л. Русин, С. Шевцов), готовність до професійної діяльності виражається через специфічні вимоги до особистості фахівця, а також через сукупність його компетентностей;
- культурологічний (В. Вехтєв, Е. Єрьоменко, Н. Селямєв, С. Хатунцева, Ю. Шевченко), готовність індивіда до професійної діяльності проявляється через рівень сформованості професійної культури.

В процесі подальшої дослідно-аналітичної роботи, членами НДГ виділено низку трактувань поняття «готовність індивіда (особистості) до професійної діяльності» (див. табл. 1).

Таблиця 1

Трактування поняття «готовність індивіда (особистості) до професійної діяльності»

№ з/п	Автор	Визначення «готовність індивіда до професійної діяльності»
1.	А. Демченко	«цілісне особистісне динамічне утворення, набуває в результаті спеціального навчання, що включає у свою структуру взаємопов’язані елементи – науково-теоретичний, практичний і психологічний»
2.	Г. Кловак	«фахова компетентність, яку характеризують сукупність взаємопов’язаних сутнісних орієнтацій, відповідних знань, умінь і навичок»
3.	А. Кондрашова	«інтегральне поняття, що характеризується складною, динамічною структурою взаємопов’язаних особистісних компонентів – професійною спрямованістю, здатністю до самооцінки праці, потреби у професійному зростанні»

4.	М. Котик	«стійкі якості індивіда і ситуативного фактору трудового завдання»
5.	Кузнецов Л.	«цілісний прояв особистості, що включає знання предмету, методів роботи, професійну майстерність, комунікативні вміння, високу суспільно-політичну спрямованість, загальні та спеціальні здібності, тощо»
6.	Г. Нєпеїна	«якість особистості, в якій виражено її прихильність до здійснення діяльності, а також ступінь засвоєння нею елементів, відповідного соціального досвіду і здатність використовувати цей досвід у професійній діяльності; готовність може являти собою наведену єдність елементів – мотиваційна готовність, теоретична готовність, практична готовність»

Враховуючи вище викладене необхідно відмітити, що змагальна діяльність, а також система багаторічної підготовки спортсменів (здобувачів вищої освіти ВВНЗ, ЗВОСУН), які спеціалізуються в практичній стрільбі у порівнянні із іншими видами спорту (характером професійної діяльності) має специфічні відмінності. Тому вважаємо, що раціонально використовувати поняття «готовність здобувачів вищої освіти (ВВНЗ, ЗВОСУН), які спеціалізуються в практичній стрільбі до змагальної діяльності». У процесі формування готовності спортсменів зазначеної вище категорії до змагальної діяльності, а також професійної діяльності провідну роль відіграє педагогічний вплив (О. Демченко, І. Кузнецова, В. Платонов, А. Титович, Б. Максимчук, С. Максименко та інші фахівці обраного напрямку наукової розвідки). Варто також підкреслити, що «готовність індивіда (особистості)» може бути сформована лише за умови, якщо вона у смисловому сенсі містить у собі чітке уявлення про сутність та структуру відповідної професійної діяльності, а її якості та сформовані компетентності неодмінно повинні відповідати вимогам певної прикладної діяльності (А. Бєвз, М. Карпенко, С. Кубіцький, П. Рибалко, В. Уліч, О. Хацаюк, А. Чух, О. Ярещенко та інші учені та практики). Відповідно до аналізу науково-методичної літератури (моніторингу інтернет-ресурсів), враховуючи результати багатофакторного аналізу сутності та структури обраного напрямку наукової розвідки пропонуємо наступне визначення «готовності здобувачів вищої освіти (курсантів ВВНЗ, ЗВОСУН), які спеціалізуються в практичній стрільбі до змагальної діяльності» – особистісне утворення, яке формується шляхом цілеспрямованого та акцентованого педагогічного впливу на формування у спортсменів (здобувачів вищої освіти ВВНЗ, ЗВОСУН) готовності до захисту України та підняття престижу українського спорту на міжнародній арені, до успішної змагальної діяльності у складних психофізичних умовах (виконання завдань за призначенням у різних умовах службово-бойової, оперативної діяльності) та забезпечує поєднання ним знань про зміст та структуру системи багаторічної підготовки атлетів у обраному виді спорту (професійно-прикладної діяльності) та вимог цієї діяльності до рівня всебічної підготовленості спортсменів, сформованих ключових і суміжних компетентностей навчально-тренувальної та змагальної діяльності (професійної діяльності в екстремальних умовах) зі сформованими та усвідомленими ними в процесі розвитку потребами і потенційними можливостями. Результати низки теоретичних та емпіричних досліджень у напрямі формування готовності індивіда до змагальної діяльності, або професійної діяльності (К. Ананченко, В. Бізін, А. Галімов, О. Самохвалов, О. Скірта, В. Сосіна, Я. Павлов, Д. Швець та інших фахівців окресленого напрямку наукової розвідки) сприяє формуванню твердженню (висновку), що у її структурі існує ряд активних компонентів, які є спільними, зокрема:

- мотиваційний (розуміння труднощів навчально-тренувального процесу та особливостей змагальної діяльності та їх шляхи подолання, розуміння «феномену перенесення підготовленості» та впливу рівня спортивного результату на якість виконання завдань за призначенням, об'єктивне оцінювання своїх потенційних можливостей під час управління своїм психічним та фізичним станом);
- прикладний (всебічне забезпечення формування ключових та суміжних професійних компетентностей необхідних для успішної реалізації навчально-тренувальних завдань, змагальної діяльності, а у разі необхідності – ефективного та надійного виконання завдань за призначенням);
- стресостійкий (формування високої психофізичної стійкості спортсменів (курсантів ВВНЗ, ЗВОСУН) до впливу несприятливих факторів навчально-тренувальної, змагальної та професійної діяльності);
- функціональний (розвиток та удосконалення технічної, тактичної, спеціальної фізичної підготовленості (всебічної підготовленості), яка необхідна для досягнення максимально-високого результату під час участі спортсменів досліджуваної категорії у змаганнях вищих рангів (у разі необхідності – виконання завдань за призначенням відповідно до фаху) у різних умовах. Підсумовуючи результати теоретичного дослідження вважаємо, що поставлені перед нами завдання виконані, а головна мета дослідження – досягнута.

Висновки і перспективи подальших розвідок у цьому напрямку. Таким чином, в результаті теоретичного дослідження членами науково-дослідної групи визначені сутнісні характеристики готовності курсантів (здобувачів вищої освіти) вищих військових навчальних закладів інституцій сектору безпеки і оборони України, які спеціалізуються у практичній стрільбі до змагальної діяльності – особистісне утворення, яке формується шляхом цілеспрямованого та акцентованого педагогічного впливу на формування у спортсменів (курсантів ВВНЗ, ЗВОСУН) готовності до захисту України та підняття престижу українського спорту на міжнародній арені, до успішної змагальної діяльності у складних психофізичних умовах (виконання завдань за призначенням у різних умовах службово-бойової, оперативної діяльності) та забезпечує поєднання ними знань про зміст та структуру системи багаторічної підготовки атлетів у обраному виді спорту (професійно-прикладної діяльності) та вимог цієї діяльності до рівня всебічної підготовленості спортсменів, сформованих ключових і суміжних компетентностей навчально-тренувальної та змагальної діяльності (професійної діяльності в екстремальних умовах) зі сформованими та усвідомленими ними в процесі розвитку потребами і потенційними можливостями. Результати теоретичного дослідження впроваджені у систему багаторічної підготовки курсантів, які спеціалізуються в практичній стрільбі: Навчально-наукового інституту фізичної культури та спортивно-оздоровчих технологій Національного університету оборони імені Івана Черняхівського; Національної академії

Національної гвардії України та Харківського національного університету внутрішніх справ. Перспективи подальших досліджень у обраному напрямі наукової розвідки передбачають визначення критеріїв та рівнів сформованості готовності курсантів вищих військових навчальних закладів інституцій сектору безпеки і оборони України, які спеціалізуються у практичній стрільбі до змагальної діяльності.

Література

1. Міжнародна конфедерація практичної стрільби (МКПС, 2021): [електронний ресурс]. Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Міжна-родна_конфедерація_практичної_стрільби.
2. Національна федерація практичної стрільби України (НФПСУ, 2021): [електронний ресурс]. Режим доступу: <https://practical-shooting.org.ua>.
3. Кондрух А.И. К вопросу об организационно-технологическом и программно-содержательном обеспечении подготовки спортсменов по практической стрельбе. *Актуальные проблемы и перспективы теории и практики физической культуры, спорта, туризма и двигательной рекреации в современном мире*. Челябинск, 2017. – Вып. 1. С. 51-53.
4. Моргунов О.А., Ярещенко О.А., Хацяук О.В. Удосконалення прикладних навичок практичної стрільби в системі професійної освіти Національної поліції України. *Честь і закон*. Харків, 2018. – № 1 (56). С. 49-56.
5. Fedorov, V. V. and Piskunova, O. B. (2021) "The role of practical shooting in system of police shooting training: psychological component", *Law and Safety*, 80 (1), pp. 67-71. doi: 10.32631/pb.2021.1.09.
6. Федоров В.В., Бальва А.Ф., Пістряк П.В. Вогнева підготовка : навч. посібн. Харків : ХНУВС, 2018. 324 с.
7. Волошин В.Д. Формування умінь застосування спеціальних засобів і зброї майбутніми офіцерами-прикордонниками у процесі фахової підготовки : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Хмельницький, 2018. 217 с.
8. Логачев М.Г. Правові та психологічні аспекти застосування поліцією вогнепальної зброї : навч. посібн. Харків : ХНУВС, 2018. 232 с.
9. Кондрух А.И. Базовый курс по практической стрельбе из пистолета : навч.-метод. посібн. Москва : «Спорт», 2015. 88 с.
10. Ковшов Н.В., Медведев Д.В., Шестопалова Е.В. Обучение стрельбе с помощью стрелкового тренажера SKATT : учеб.-практ. пособ. Москва : «ООО НПП SKATT», 2018. 71 с.
11. Pakhomov D., Alexander V. Некоторые аспекты влияния прицеливания на темп стрельбы (Sports Science, 2021): [електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.researchgate.net/publication>.
12. Sadowska D., Krzepota J. & Klusiewicz A. (2019). Postural balance and rifle stability in a standing shooting position after specific physical effort in biathletes, *Journal of Sports Sciences*, 37:16, 1892-1898, DOI: 10.1080/0264041-4.2019.1603136.
13. Виноградський І., Грибовський Р. Теорія і методика стрільби стендової : навч. посібн. Львів : ЛДУФК ім. Івана Боберського, 2020. 84 с.
14. Гавриш І.В. Теоретико-методологічні основи формування готовності майбутніх учителів до інноваційної професійної діяльності : дис. ... д-ра. пед. наук : 13.00.04. Харків, 2006. 579 с.
15. Білодід І.К. Словник української мови (Т. 2) : словник. Київ : Інститут мовознавства, 2021. С. 148.

References

1. International Confederation of Practical Shooting (ICPS, 2021): [Electronic resource]. Access mode: https://uk.wikipedia.org/wiki/Міжна-родна_конфедерація_практичної_стрільби.
2. National Federation of Practical Shooting of Ukraine (NFPS, 2021): [Electronic resource]. Access mode: <https://practical-shooting.org.ua>.
3. Kondrux A. On the issue of organizational-technological and software-content support of training athletes in practical shooting. Current issues and prospects of the theory and practice of physical culture, sports, tourism and physical recreation in the modern world. Chelyabinsk, 2017. – Issue 1. p. 51-53.
4. Morgunov O., Yareshchenko O., Khatsaiuk O. Improving applied skills of practical shooting in the system of vocational education of the National Police of Ukraine. Kharkiv, 2018. – № 1 (56). p. 49-56.
5. Fedorov, V. V. and Piskunova, O. B. (2021) "The role of practical shooting in system of police shooting training: psychological component", *Law and Safety*, 80 (1), pp. 67-71. doi: 10.32631/pb.2021.1.09.
6. Fedorov V., Balva A., Pistryak P. Fire training : Tutorial. Kharkiv : Kharkiv National University of Internal Affairs, 2018. 324 p.
7. Voloshin V. Formation of skills of application of special means and the weapon by future officers-frontier guards in the course of professional preparation: diss. Cand. of Pedagog. Scien.: 13.00.04. Khmelnytsky, 2018. 217 p.
8. Logachev M. Legal and psychological aspects of the use of firearms by the police : Tutorial. Kharkiv : Kharkiv National University of Internal Affairs, 2018. 232 p.
9. Kondrux A. Basic course on practical shooting from a pistol : educational and methodical manual. Moscow : Sport, 2015. 88 p.
10. Kovshov N., Medvedev D., Shestopalova E. Training in shooting with the help of the shooting simulator SKATT : training manual. Moscow : Limited Liability Company of Scientific Production Enterprise SKATT, 2018. 71 p.
11. Pakhomov D., Alexander V. Some aspects of the effect of aiming on the rate of fire (Sports Science, 2021): [Electronic resource]. Access mode: <https://www.researchgate.net/publication>.
12. Sadowska D., Krzepota J. & Klusiewicz A. (2019). Postural balance and rifle stability in a standing shooting position after specific physical effort in biathletes, *Journal of Sports Sciences*, 37:16, 1892-1898, DOI: 10.1080/0264041-4.2019.1603136.
13. Vinogradskiy I., Gribovskiy R. Theory and technique of shooting stand : Tutorial. Lviv : Lviv State University of Physical Culture named Ivan Bobersky, 2020. 84 p.
14. Gavrish I. Formation of skills of application of special means and the weapon by future officers-frontier guards in the course of professional preparation: diss. of the Doctor of Pedagogical Scien.: 13.00.04. Kharkiv, 2006. 579 p.
15. Bilodid I. Dictionary of the Ukrainian language (Vol. 2) : vocabulary. Kyiv: Institute of Linguistics, 2021. 148 p.